

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Aneta Antonínová

Emergency powers jako součást prezidentských pravomocí

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Aneta Antonínová**

Vedoucí práce: **PhDr. Věra Kotábová**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

ANTONÍNOVÁ, Aneta. *Emergency powers jako součást prezidentských pravomocí*. Praha, 2015. s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Věra Kotábová.

Abstrakt

Prezident Spojených států se těší značnému množství pravomocí. Ty jsou zakotveny především v Ústavě nebo dále delegovány Kongresem, v průběhu vývoje prezidentské funkce ovšem docházelo k rozšiřování pravomocí, a to zejména v oblasti tzv. inherentních pravomocí, jež prezident odvozuje ze svého postavení hlavy výkonné moci. Mezi tyto pravomoci patří právě mimořádné pravomoci, které jsou předmětem této práce. Cílem této bakalářské práce je prozkoumat využití mimořádných prezidentských pravomocí, stejně jako analyzovat problémy, které jsou s jejich využíváním spojeny. Tyto problémy pramení z nejistého postavení mimořádných pravomocí v americkém politickém systému, a proto bude sledován i jejich vztah s ostatními složkami moci, zejména s Kongresem a Nejvyšším soudem.

Abstract

The President of the United States has numerous powers. Many of them are explicitly granted by the Constitution or delegated by the Congress, however as the presidential office developed over the time, many of the presidents started to adopt inherent powers. Their legitimacy comes from president's position as the head of the executive branch. The subject of this thesis, emergency powers, is one counted as one of the inherent powers. The goal of this thesis is to analyze the use of emergency powers by presidents and to inspect their controversial aspects that come from their problematic nature and uncertain position within the American political system, especially in relation to other branches of the government, notably the Congress and the Supreme Court.

Klíčová slova

Prezidentské pravomoci, mimořádné pravomoci, National Emergencies Act, brzdy a protiváhy.

Key words

Presidential powers, emergency powers, National Emergencies Act, checks and balances.

Rozsah práce: 58 221 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu
2. Prohlašuji, že práce nebyla použita k získání jiného titulu
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely

V Praze dne 15.5.2015

Antonínová Aneta

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Věře Kotábové za cenné rady při zpracování mé bakalářské práce.

Institut politologických studií

Projekt bakalářské práce

Emergency powers jako součást prezidentských pravomocí

Řešitel: Aneta Antonínová

Vedoucí práce: PhDr. Věra Kotábová

Vymezení tématu:

Spojené státy Americké, jakožto klasický příklad prezidentského politického systému, poskytují prezidentovi velké množství nejrůznějších pravomocí. Ty jsou zakotveny především v Ústavě nebo dále delegovány Kongresem. V průběhu vývoje prezidentské funkce docházelo ke značnému rozšiřování prezidentských pravomocí. Nejvíce to lze pozorovat při osvojování si tzv. inherentních pravomocí. Mezi ně lze zařadit ty pravomoci, které nejsou striktně vymezeny ústavou ani delegovány Kongresem, ale prezident je odvozuje z toho, že patří mezi pravomoci hlavy výkonné moci. Takové vymezení přisuzuje prezidentovi velkou moc a posléze nutí Kongres a soudy, aby tyto jeho pravomoci buď přijaly, nebo omezily.

Mezi nejčastěji využívané inherentní pravomoci patří právě *emergency powers* (*krizové pravomoci*), kterými se ve své bakalářské práci hodlám zabývat. O krizových pravomocích se nejčastěji hovoří v souvislosti s válkami a terorismem, uplatňují se ale také například při přírodních katastrofách. Vzhledem k jejich spornému charakteru mi toto téma přijde zajímavé k prostudování a zároveň ho považuji za aktuální, jelikož prezident krizových pravomocí využívá stále častěji.

Výzkumné otázky:

Cílem této bakalářské práce je prozkoumat využití mimořádných prezidentských pravomocí, stejně jako analyzovat problémy, které jsou s jejich využíváním spojeny. V souvislosti s tím si kladu následující výzkumné otázky, na které se budu snažit hledat odpověď. Jaké jsou limity použití mimořádných pravomocí? Ohrožuje použití mimořádných pravomocí rovnováhu moci (systém brzd a protivah ukotvený už v Ústavě) v USA? Využívá se mimořádných pravomocí více po útoku na Světové obchodní centrum 9/11, a to zejména v souvislosti s vojenskými operacemi, které nejsou předem autorizovány Kongresem?

Metodologie :

Pokud jde o použitou metodologii, nejčastějšími metodami, které hodlám používat ve své bakalářské práci, budou deskriptivní metoda a analýza, v malé míře i komparace. Práce bude rozčleněna do čtyř kapitol. Nejprve v krátkosti nastíním prezidentské pravomoci obecně. Další kapitola už se bude soustřeďovat na postavení mimořádných pravomocí v politickém systému USA, a to jak na jejich ukotvení v právním řádu Spojených států, tak i na jejich vztah k dalším institucím, především ke Kongresu a soudům. Poté se zmíním o možnosti využití mimořádných pravomocí, budu zkoumat hlavně rozsah jejich možné aplikace. Na závěr se budu zabývat samotným využíváním krizových pravomocí, zvláště se zaměřím na změnu situace mezi stavem před a po 9/11.

Předpokládaná osnova práce:

- Úvod
- Pravomoci prezidenta USA
 - Rozdělení
 - Vývoj
- Postavení mimořádných pravomocí v politickém systému USA
 - Historie a právní zakotvení
 - Vztah k dalším institucím (Kongres, soudy)
- Rozsah a hranice mimořádných pravomocí
- Využívání mimořádných pravomocí
 - Změny mezi situací před a po 9/11
- Závěr

Preliminary outline of the work

- Introduction
- Presidential Powers
 - Division
 - Development
- Position of Emergency Powers in the Political System of the United States
 - History and Legal Background
 - Relation to Other Institutions (Congress, Courts)

- Scale and Limits of Emergency Powers
- Use of Emergency Powers
 - Differences Between the Situation Before and After 9/11
- Conclusion

Předpokládaná literatura a zdroje

Prameny:

RELYEA, Harold C. National Emergency Powers. In: *CRS report for Congress*. [online] 2007. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/natsec/98-505.pdf>

U.S. Congress, The National Emergencies Act (Public Law 94-412). Source Book: Legislative History, Texts, and Other Documents (1976)

Ústava USA

Monografie:

EDELSON, Chris. Emergency presidential power: from the drafting of the Constitution to the War on Terror. Madison: The University of Wisconsin Press, 2013, xv, 359 s. ISBN 978-0-299-29530-1.

EDWARDS, George C a Stephen J WAYNE. Presidential leadership: politics and policy making. 8th ed., International ed. Boston: Wadsworth/Cengage Learning, c2010, xxv, 593 s. ISBN 978-0-495-80240-2.

FISHER, Louis. Presidential war power. 3rd ed., rev. Lawrence, Kansas: University Press of Kansas, [2013], xx, 355 s. ISBN 978-0-7006-1931-3.

GENOVESE, Michael. Presidential Prerogative: Imperial Power in an Age of Terrorism. Stanford University Press, 2010, 216 s. ISBN 978-0804762960.

Periodická literatura:

CORBETT, Ross J. Suspension of Law During Crisis. In *Political Science Quarterly*. 2012, vol. 127, issue 4, s. 627-657. DOI: 10.1002/j.1538-165X.2012.tb01130.x

FRIEDMAN, Joshua L. Emergency Powers of the Executive: The President's Authority When All Hell Breaks Loose. In: *Journal of Law & Health*. [online] 2012, Vol. 25, č. 2, s. 265-306. Dostupné z: <http://engagedscholarship.csuohio.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1010&context=jlh>

KLIEMAN, Aaron S. Preparing for the Hour of Need: Emergency Powers in the United States. In: *Reviews of Politics*. 1979, Vol. 41, s. 235-255. DOI: 10.1017/S0034670500029946

OLSON, William J., WOLL, Alan. Executive Orders and National Emergencies: How Presidents Have Come to "Run the Country" by Usurping Legislative Power. In: *Policy Analysis*. [online] 1999, Č. 358. Dostupné z: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa358.pdf>

SCHEUERMAN, William E. Emergency Powers and the Rule of Law After 9/11. In: *The Journal of Political Philosophy*. 2006, vol. 14, no. 1, s. 61-84. DOI: 10.1111/j.1467-9760.2006.00256.x

Obsah

Úvod	2
1. Pravomoci prezidenta USA.....	4
2. Postavení mimořádných pravomocí v politickém systému USA	7
2.1 Historie a vývoj mimořádných pravomocí	7
2.2 Vztah mimořádných pravomocí ke Kongresu a soudům.....	9
3. Rozsah a hranice mimořádných pravomocí	13
3.1 Doktrína jediného orgánu	13
3.2 Snaha o omezení pravomocí prezidenta	14
3.3 Unitary executive theory.....	15
4. Využití mimořádných pravomocí.....	17
4.1 Nepřátelští bojovníci	17
4.2 Zacházení s vězni	18
4.3 National Security Agency (NSA)	20
4.4 Mimořádné pravomoci za Obamovy administrativy	21
Závěr	25
Summary.....	27
Použitá literatura	29

Úvod

Jazyková poznámka: Vzhledem k tomu, že většina zdrojů, ze kterých ve své bakalářské práci čerpám, je v anglickém jazyce, k některým použitým slovům (převážně jde o názvy úřadů, zákonů nebo jiných odborných výrazů) neexistuje vhodný ekvivalent v českém jazyce. Pro hlavní téma práce – emergency powers – je v práci použit výraz mimořádné pravomoci. U ostatních slov jsem se snažila najít překlad, který se nejvíce blíží původnímu významu slova, pro lepší pochopení je často v závorkách ponechán i originální název.

Spojené státy americké, jakožto typický příklad prezidentského politického systému, poskytují prezidentovi velké množství nejrůznějších pravomocí. Prezident USA je představitelem výkonné moci a jako takový se těší mnoha pravomocem, mimo jiné je vrchním velitelem ozbrojených sil, má právo vetovat zákony a jmenovat různé úředníky, jako úřední hlava státu má právo uzavírat smlouvy a přijímat velvyslance, atd. Na druhou stranu jsou ale některé jeho pravomoci omezeny, například nutností získat souhlas Senátu.

V průběhu vývoje prezidentské funkce docházelo ke značnému rozšiřování prezidentských pravomocí. Nejvíce to lze pozorovat při osvojování si tzv. inherentních pravomocí. Mezi ně lze zařadit ty pravomoci, které nejsou striktně vymezeny Ústavou ani delegovány Kongresem, ale prezident je odvozuje z toho, že patří mezi pravomoci hlavy výkonné moci. Takové vymezení přisuzuje prezidentovi velkou moc a posléze nutí Kongres a soudy, aby tyto jeho pravomoci buď přijaly, nebo omezily.

Mezi nejčastěji využívané inherentní pravomoci patří právě mimořádné pravomoci (*emergency powers*), kterými se ve své bakalářské práci hodlám zabývat. O mimořádných pravomocích se nejčastěji hovoří v souvislosti s válkami a terorismem, uplatňují se ale také například při přírodních katastrofách. Vzhledem k jejich spornému charakteru mi toto téma přijde zajímavé k prostudování a zároveň ho považuji za aktuální, jelikož prezident tohoto typu pravomocí využívá stále častěji.

V první kapitole své práce se budu věnovat prezidentským pravomocím obecně, zvláštní důraz bude kladen na jejich rozdělení a vývoj jejich využití v praxi, kterým prošly od přijetí Ústavy. Další kapitola už se bude soustřeďovat na postavení mimořádných pravomocí v politickém systému USA, a to jak na jejich ukotvení v právním řádu Spojených států (zejména ve spojení s přijatými zákony – National Emergencies Act, War Powers Act, International Emergency Economic Powers Act), tak i na jejich vztah k dalším institucím

amerického politického systému, především ke Kongresu a soudům. V následující kapitole se zmíním o možnosti využití mimořádných pravomocí, zkoumán bude zvláště rozsah jejich možné aplikace. V závěru své bakalářské práce se budu zabývat samotným využíváním mimořádných pravomocí, zvláště se zaměřím na změnu situace mezi stavem před a po 9/11. V této kapitole se budu snažit ověřit svou hypotézu, že po 9/11 můžeme pozorovat častější využívání mimořádných pravomocí, a to zvláště v souvislosti s nějakými vojenskými operacemi (kdy prezident jedná jednostranně, bez spolupráce s Kongresem).

Pokud jde o použitou metodologii, nejčastějšími metodami, které hodlám používat ve své bakalářské práci, budou deskriptivní metoda a analýza, v malé míře i komparace.

Při zkoumání dané problematiky budu čerpat z několika různých zdrojů. Mezi hlavní patří znění samotného zákona (*National Emergencies Act*), jakož i další kongresové a vládní dokumenty, dále monografie (zvláštní důraz bude kladen na knihu *Chrise Edelsona - Emergency Presidential Power: From the Drafting of the Constitution to the War on Terror*; mezi další použité knihy patří publikace od *George C. Edwardse a Stephena J. Wayna - Presidential Leadership: Politics and Policy Making* zabývající se prezidentskou funkcí obecně) a vybrané články z odborných časopisů.

1. Pravomoci prezidenta USA

Hlava státu hraje v politickém systému Spojených států amerických velice významnou roli. Spojené státy jsou považovány za klasický příklad prezidentského politického systému. Tento politický systém můžeme definovat za pomoci tří kritérií - prezident je volen v přímých (nebo jakoby přímých – například prostřednictvím kolegia volitelů, což je právě případ USA) volbách, nemůže být odvolán parlamentem a zároveň stojí v čele vlády, kterou jmenuje. [Sartori 2001:93-95]

Silné postavení prezidentovi zaručuje značné množství pravomocí. Ty jsou zakotveny především v Ústavě USA. Prezidentovi je věnován článek II Ústavy, který jasně stanovuje, že „výkonná moc přísluší prezidentu Spojených států amerických“. [viz Ústava] Dále jsou zde uvedeny požadavky, které musí kandidát splňovat, aby mohl být zvolen, a jak tato volba probíhá. Samotný výčet pravomocí uvedených v Ústavě je relativně krátký. Prezident je úřední hlavou státu, Ústava se sice o jeho administrativních pravomocech moc nezmiňuje, v praxi se předpokládá, že prezident má dohlížet na práci ministerstev a úřadů, stejně tak jako programů vytvořených Kongresem. Další důležitou pravomocí zmíněnou v Ústavě je prezidentovo postavení vrchního velitele ozbrojených sil (právo vyhlásit válku však náleží Kongresu). Prezident je též povinen podávat Kongresu zprávy o stavu Unie, za mimořádných okolností může dokonce svolat Kongres či jednu z jeho komor. Hlava státu má právo vetovat návrh zákona či rozhodnutí přijaté Kongresem, jeho veto může být přehlasováno dvoutřetinovou většinou v každé z komor. Prezident má též jmenovací pravomoc – jmenuje vyslance a jiné zástupce státu, soudce Nejvyššího soudu a vysoké úředníky úředníky, jejichž jmenování není upraveno jinak (mnohá z těchto jmenování musí potvrdit Senát). Další pravomocí je právo uzavírat zahraniční smlouvy, a to na doporučení a se souhlasem dvou třetin Senátu. V neposlední řadě má prezident také právo udělovat milost. [Večeř 2006: 65]

V Ústavě USA je zabudován jeden ze základních principů amerického politického systému, a to systém brzd a protivah (*checks and balances*). To znamená, že jednotlivé složky (exekutiva, legislativa, jurisdikce) jsou na sobě nezávislé, zároveň se ale kontrolují a vyvažují tak, aby žádná z nich nezískala přílišnou převahu. V praxi to můžeme pozorovat například u Nejvyššího soudu, kam prezident navrhuje soudce (nominace dále podléhají schválení Senátu), soud na druhou stranu může prezidentské akty označit za protiústavní. Dalším příkladem by mohla být role prezidenta jakožto vrchního velitele ozbrojených sil,

v souvislosti s tím, že jen Kongres má právo vyhlásit válku, čímž de facto kontroluje prezidenta. [Večeř 2006: 65]

Od doby, co byla Ústava v roce 1787 ve Filadelfii přijata, se podoba prezidentské funkce značně proměnila. Prezidentství ve své moderní formě má své počátky v éře Franklina D. Roosevelta (1933 - 1945). Prezidentova role se rozšířila, a to jak v zahraničních, tak i v domácích otázkách. Většina prezidentů ve 20.století zastávala ve své funkci aktivní postoj, což vedlo ke zvětšení pravomocí souvisejících s tvorbou politiky (*policy making*). [Edwards, Wayne 2010: 6-7] Změnila se i organizační struktura prezidentské funkce. Roku 1939 byl na základě zákona o reorganizaci exekutivy vytvořen Výkonný úřad prezidenta (*Executive Office of the President*), kam patří Úřad Bílého domu (*the White house*), Úřad pro řízení a rozpočet (*Office of Management and budget*), Národní bezpečnostní rada (*National Security Council*) a jiné. [Edwards, Wayne 2010: 7-9]

Co se týká vývoje prezidentských pravomocí v oblasti domácí politiky, role prezidenta oproti očekávání tvůrců Ústavy výrazně posílila. Tvorba domácí politiky, jak je s prezidentem spojována dnes, má své kořeny až u Theodora Roosevelta (1901 – 1909) a Woodrowa Wilsona (1913 – 1921)¹. Prezidentova pozice jako tvůrce domácí politiky (*domestic policy maker*) se plně ustanovila v éře Franklina D. Roosevelta, vyvíjí se však dodnes, a to zejména v souvislosti s ekonomickými či společenskými problémy, kterým hlavy státu ve své funkci čelí. Jedním z důsledků tohoto jevu, se kterým se teď potýkají nynější prezidenti, jsou přílišné nároky kladené na prezidenta (dané očekáváním veřejnosti), které ale neodpovídají faktické moci, jež má k dispozici. Dalším problémem je, že při takto rozšířené agendě, se prezident nutně musí spolehnout na informace, které mu předá jeho personál, a na jejich základě poté činí svá rozhodnutí. [Edwards, Wayne 2010: 427-429; 451-455]

Pokud jde o pravomoci v oblasti zahraniční politiky, i v této sféře se prezidentova role zvětšila. Mezi pravomoci spadající do této zóny patří například vyjednávání mezinárodních smluv či tzv. *executive agreements*, které nepotřebují souhlas 2/3 Senátu, ale jsou stejně závazné. V posledních letech (zejména od druhé poloviny 20.století) prezidenti využívají *executive agreements*² stále častěji. Prezident také může zahájit či ukončit vztahy s ostatními zeměmi, s tím souvisí i možnost uvalit sankce na jiné země. Problém nastává při zkoumání

¹ Wilson představil program tzv. Nové svobody, týkající se mimo jiné pracovních opatření a ochrany zákazníka. Dále vytvořil legislativu vedoucí k tvorbě Federálního rezervního systému či Federal Trade Commission. [Edwards, Wayne 2010: 428]

² Jako příklad *executive agreement* může sloužit například mírová dohoda s Vietnamem (1973), dohoda na Jaltě a v Postupimi (1945) či Status of Forces Agreement s Irákem (2008). [Edwards, Wayne 2010: 496]

prezidentovi role jakožto vrchního velitele ozbrojených sil. Jak již bylo řečeno výš, dle Ústavy náleží právo vyhlásit válku pouze Kongresu, mnoho prezidentů ale využilo svého postavení jako *commander-in-chief* a vyslalo armádní složky do potencionálně nebezpečných situací. V reakci na tento jev byl roku 1973 přijat tzv. *War Powers Resolution*, podle kterého musí prezident mimo jiné každé zapojení ozbrojených sil v konfliktu konzultovat s Kongresem a pokud Kongres jejich vyslání neschválí či nevyhlásí válku, musí se do 60 dnů stáhnout. Praktická aplikace tohoto zákona je ale komplikovaná. K tomuto tématu se ještě vrátím v dalších částech mé práce. [Edwards, Wayne 2010: 493-501]

Jak již bylo několikrát zmíněno, s vývojem prezidentské funkce se zvyšovaly pravomoci hlavy státu, a to hlavně v oblastech, které nejsou explicitně dány Ústavou, prezident je jen odvozuje ze svého postavení představitele výkonné moci. Většinou se tyto pravomoci vyvinuly v reakci na určitou krizi ve společnosti nebo odpovídaly dobové atmosféře. Vykonává je samostatně, proto se můžeme setkat s pojmem unilaterální (jednostranné) prezidentství. Mezi takové pravomoci patří právě mimořádné pravomoci, kterým bude věnována příští kapitola. Dále zde můžeme nalézt i výše zmiňované *executive agreements*, válečné pravomoci (*war powers*) či *executive orders*. [Edwards, Wayne 2010: 518-525]

2. Postavení mimořádných pravomocí v politickém systému USA

Prezidentské pravomoci se dají rozdělit na tři typy, a to podle toho, co dává prezidentovi legitimitu k jejich využívání. První kategorii tvoří ty pravomoci, které jsou zaneseny v Ústavě (tzv. *expressed or enumerated powers*). Další kategorií jsou *delegated powers*, které byly prezidentovi delegovány Kongresem, aby mohl účinně plnit svou roli představitele výkonné moci. Poslední kategorie, kam patří právě mimořádné pravomoci, jsou inherentní pravomoci (*inherent powers*). Tento typ pravomocí představuje největší problém, jelikož není nikde oficiálně zanesen a je spojen prakticky jen s prezidentskou funkcí.

Prezident USA má k dispozici řadu pravomocí, kterých může využít v krizových situacích ohrožujících národ. Jednak jsou to pravomoci delegované Kongresem, které jsou účinné pouze poté, co prezident vyhlásí stav národní nouze (*standby powers*). Kongres tak autorizuje prezidenta k použití takových pravomocí, které mu umožní efektivně se vypořádat s nastalou krizí. Dále jsou to pravomoci, o nichž prezident předpokládá, že jsou mu dány implicitně Ústavou. Využití mimořádných pravomocí se tudíž mimo jiné odvíjí od samotné osobnosti prezidenta a jeho pohledu na prezidentskou funkci a to, co tato funkce obnáší. [Relyea 2007: 4-5]

V tomto ohledu lze rozlišit dva typy prezidentů. Na jedné straně stojí Theodore Roosevelt se svou *stewardship theory of presidency*. Hlavní myšlenkou této teorie je, že prezident, jakožto správce lidu (*steward of the people*), je přímo povinen dělat cokoli, co národ vyžaduje, pokud to není v rozporu s Ústavou nebo zákony. Opačnou pozici zastával Rooseveltův nástupce William Howard Taft. Taft byl toho názoru, že prezident smí využívat pouze těch pravomocí, které mají pevné právní zakotvení, jsou tudíž buď explicitně dány Ústavou či delegovány Kongresem. [Edwards, Wayne 2010: 7]

2.1 Historie a vývoj mimořádných pravomocí

Úvahy o důležitosti existence mimořádných pravomocí mohou být pozorovány už u anglického filozofa Johna Locka, který předpokládal, že v průběhu jakékoli vlády mohou nastat nečekané situace, na které existující zákony nebudou schopny adekvátně reagovat, a

proto musí být exekutiva vybavena takovými pravomocemi, které jí umožní flexibilní jednání i bez předchozího legislativního zázemí. Tyto pravomoci Locke neomezoval jen na válečné situace, mohly být využity i v případech, které podporují veřejné blaho. [Relyea 1974: 1]

Ve Spojených státech spadá využití mimořádných pravomocí do rukou prezidenta, detailnější vymezení ovšem nebylo při tvorbě Ústavy vypracováno (přesto je jeden z prvních případů využití krizových pravomocí zaznamenán už v létě 1792³). První větší problém s použitím mimořádných pravomocí se vyjevil za vlády Abrahama Lincolna. Během občanské války Lincoln využil nadstandardních válečných pravomocí, což mu pomohlo efektivně se vypořádat s hrozbou rozpadu země. Kongres sice zpětně jeho jednání autorizoval, avšak v době, kdy Lincoln těchto pravomocí využíval, jednal sám, bez součinnosti s Kongresem či soudy, které by ho případně ani nedokázali zastavit. [Relyea 2007: 8-10]

Praxe vyhlášení stavu národní nouze a následné aktivace s tím spojených *standby powers* se začala objevovat až ve 20.století⁴, neměla ovšem dané žádné specifické procedurální postupy, vyhlášení či ukončení stavu záviselo jen na prezidentovi. Obavy z přílišného využívání mimořádných pravomocí vedly na počátku sedmdesátých let k vytvoření speciální komise při Kongresu (*Special Committee on National Emergencies and Delegated Emergency Powers*). Tato komise mimo jiné zjistila, že v průběhu jejího působení byla v platnosti čtyři vyhlášení národní nouze (a to z roku 1933⁵, 1950⁶, 1970 a 1971⁷). Její snahy vedly v roce 1976 k přijetí National Emergencies Act (NEA). [Thronson 2013: 743-744]

Existence zákona měla být jedinou možností, jak využívat mimořádné pravomoci, a to právě vyhlášením stavu národní nouze ve shodě s NEA (konečné znění zákona ale nestanovovalo podmínky, na jejichž základě měl být stav nouze vyhlášen). Zákon též zlepšil pozici Kongresu ve vztahu k mimořádným pravomocem. Prezident je v souladu se zákonem povinen Kongresu oznámit, které pravomoci jsou mu vyhlášením stavu nouze k dispozici a Kongres má právo se po šesti měsících sejít, aby se rozhodl, jestli bude hlasovat o ukončení stavu nouze. Zákon

³ V roce 1792 Kongres přijal zákon povolávající milice, které měly potlačit případné povstání obyvatel západní Pensylvánie, Virginie a Severní a Jižní Karolíny, kteří se bouřili proti federální spotřební dani na whisky (*whisky rebellion*). Jednou z podmínek zákona bylo prohlášení prezidenta, při kterém měl povstalice varovat, aby zastavili svou činnost. Roku 1794 prezident Washington toto prohlášení učinil. Vzhledem k pokračujícím nepokojům byly povolány jednotky k ukončení povstání.

⁴ Poprvé byl stav národní nouze vyhlášen prezidentem W.Wilsonem 5.2.1917 v souvislosti s první světovou válkou. [Relyea 2007: 10]

⁵ F. Roosevelt vyhlásil stav národní nouze v souvislosti s bankovní krizí. [Thronson 2013: 744]

⁶ H. Truman vyhlásil stav národní nouze v souvislosti s válkou v Koreji [Thronson 2013: 744]

⁷ Stav národní nouze vyhlášen prezidentem Nixonem v souvislosti s poštovní stávkou (*postal strike*) se zhoršujícím se stavem platební bilance (*balance of payment crisis*). [Thronson 2013: 744]

neukončoval platnost čtyř již probíhajících *national emergencies*, pouze odebral prezidentovi ty pravomoci, které mu jimi byly předány. Zákon též vyloučil 7 z celkem 470 delegovaných pravomocí, které by prezident mohl v případě národní nouze eventuálně využít. Od vzniku zákona byly přijaty dva pozměňující návrhy - k ukončení stavu národní nouze je třeba společného usnesení obou komor Kongresu (*joint resolution*), které jako ostatní zákony potřebuje podpis prezidenta, a jehož případné veto může být přehlasováno dvoutřetinovou většinou. Druhá změna souvisela s *Trading with the Enemy Act (TWEA)*. [Thronson 2013: 747-751]

National Emergencies Act ovšem neomezila využívání mimořádných pravomocí. V současné době je ve Spojených státech v platnosti 30 různých stavů nouze, nejstarší z nich je účinný už přes třicet let (stav nouze vyhlášený prezidentem Jimmym Carterem v souvislosti s Íránskou krizí – 1979)⁸

2.2 Vztah mimořádných pravomocí ke Kongresu a soudům

Vzhledem k tomu, že celý koncept mimořádných pravomocí obdařuje prezidenta nadměrnými pravomocemi, objevuje se zde i otázka jejich možného zneužití. Obavy ze zneužívání kompetencí a narušení systému brzd a protivah (*checks and balances*) vedly ostatní složky politického systému (zejména Kongres a Nejvyšší soud) k úsilí o větší kontrolu či rovnou jejich omezení.

National Emergencies Act představuje právě takovou ukázkou kontroly Kongresu nad prezidentovým využíváním mimořádných pravomocí. Aplikace tohoto zákona v praxi ale často neodpovídá původním záměrům. Jako příklad může sloužit snaha zabránit dlouhodobým stavům národní nouze, která byla jedním z hlavních motivací vzniku tohoto zákona, do praxe se ale nepřenese. Požadavek, aby se Kongres po šesti měsících sešel a rozhodl o případném ukončení stavu národní nouze (*national emergency*) byl odvolacím soudem (*U.S. Court of Appeals for the First Circuit*) interpretován⁹ jako právo Kongresu na případné zrušení stavu

⁸ <http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/wp/2014/11/19/the-united-states-is-in-a-state-of-emergency-30-of-them-in-fact/> [3.2.2015]

⁹ K tomuto závěru soud došel v procesu *Beacon Product Corp v. Reagan*, kdy zmíněná společnost chtěla navázat obchodní styky s Nicaraguou, ale vzhledem k omezením spojeným s národní krizí nemohla. [*Beacon Products Corp v. Reagan*, 814 F2d 1(1st Cir. 1987)]

národní nouze, než povinnost se sejít, aby zabránili jejímu automatickému zrušení. [Thornson 2013: 752-753]

Dalším pokusem o kontrolu prezidentových krizových pravomocí je International Emergency Economic Powers Act (IEEPA) přijatý Kongresem roku 1977. Tento zákon měl nahradit již existující *Trading with the Enemy Act*. IEEPA poskytuje prezidentovi v případě *national emergency* výrazné pravomoci v ekonomické sféře (např. možnost zakázat finanční transakce nebo zmrazit majetek). [Thronson 2013: 757-758]

Přijetí International Emergency Economic Powers Act omezilo prezidentovy mimořádné pravomoci v oblasti ekonomiky, zvláště v porovnání s předcházejícím zákonem. Důležitou podmínkou jejich využívání je vyhlášení stavu národní nouze, v souladu s National Emergencies Act. Přesto jsou prezidentovy pravomoci podle tohoto zákona docela rozsáhlé, přijetí Patriot Act roku 2001 je ještě dále posílilo. Podle IEEPA prezident může vyšetřit, omezit, zabránit či zakázat v podstatě jakékoli zahraniční ekonomické operace (např. vývoz či dovoz zboží nebo měny). Jedinou výjimku tvoří transakce nezahrnující nic cenného, například charitativní dary věcí potřebných k životu, informace či informační materiály nebo osobní transakce většinou spojené s cestováním. Podle IEEPA je prezident povinen po vyhlášení stavu národní nouze pravidelně konzultovat s Kongresem, po jejím vyhlášení mu též musí předat zprávu vysvětlující své jednání spolu se seznamem zemí, proti kterým bude toto jednání namířeno a proč. Od svého přijetí byl zákon několikrát použit, například uvalením ekonomických sankcí, zabavením majetku či zakázáním obchodu s určitými osobami.¹⁰

Jiným důležitým zákonem přijatým s cílem omezit prezidentovy mimořádné pravomoci byl War Powers Act. Podle Ústavy Kongres disponuje právem vyhlásit válku (článek I oddíl 8), zatímco prezident je vrchním velitelem ozbrojených sil (článek II oddíl 2). V praxi panuje shoda v tom, že prezidentovo postavení vrchního velitele mu dává pravomoc využít ozbrojené složky k odražení útoků proti Spojeným státům, větší problém představuje otázka, zda je také oprávněn vyslat jednotky do nepřátelských situací (bez vyhlášení války či autorizace Kongresem). V průběhu války ve Vietnamu Kongres i přes veto prezidenta Nixona schválil War Powers Act (1973), jehož cílem bylo vytvoření postupů, které by zahrnovaly jak exekutivní, tak legislativní moc do válečných rozhodnutí. Podle tohoto zákona prezident musí konzultovat s Kongresem pokaždé, když chce vyslat vojenské síly do potencionálně

¹⁰<http://www.uchastings.edu/academics/faculty/facultybios/paul/classwebsite/docs/economicssanctionsoverview.pdf> [11.2.2015]

nebezpečné situace. Důležitou částí zákona je také to, že vojenské jednotky musí být staženy do 60 (respektive 90 dnů), pokud Kongres nevyhlásí válku nebo jinak neautorizuje jejich vyslání. Prezident musí jednotky stáhnout také ve chvíli, kdy Kongres přijme společné rozhodnutí obou komor (*concurrent resolution*). Právě proti těmto částem zákona se ohradil prezident Nixon, když zákon vetoval, považoval je totiž za neústavní. Jeho nástupci zaujali k zákonu podobnou pozici, považovali jej za protiústavní narušení prezidentova postavení vrchního velitele ozbrojených sil. Kořeny sporů o ústavnosti War Powers Act pramení z odlišných představ o vojenských pravomocích Kongresu a prezidenta. Většina členů Kongresu souhlasí s názorem, že prezident sám nesmí vysílat vojenské jednotky do nebezpečných situací a právě toto jednání vedlo ke snaze Kongresu přijmout zmiňovaný zákon. Prezident Nixon byl naopak toho názoru, že jakákoli omezení jeho pravomocí by mohla mít za následek ohrožení bezpečnosti národa. [Grimmett 2012: 1-7]

Pokud jde o soudní moc, role Nejvyššího soudu se nejčastěji projevila až po využití určité mimořádné pravomoci, a to v souvislosti se zkoumáním její legitimacy (ústavnosti).

Poprvé se Nejvyšší soud vyjádřil k použití mimořádných pravomocí už za občanské války, a to hned ve dvou případech. První souvisel s bloádou jižanských přístavů v roce 1861, kterou Abraham Lincoln vyhlásil v čase, kdy Kongres nezasedal. Tento akt byl posléze retroaktivně autorizován Kongresem. Rozhodnutí Nejvyššího soudu v tzv. *Price Cases* také legitimizovalo tento čin s tím, že prezident má právo vést alespoň defenzivní válku, a to i v případech, kdy Kongres sám nemůže jednat. [Edelson 2013: 46] Druhý případ se týkal Lincolnova pozastavení práva *habeas corpus*¹¹ (*Ex parte Milligan*), které soud považoval za protiústavní, jelikož sama hrozba invaze neopravňuje prezidenta k uzavření občanských soudů v mírových oblastech. Soud zároveň prohlásil, že nic, co se stalo za války, se nemůže stát precedentem pro budoucí prezidenty. [O'Dell 2009: 43-44] Je důležité zmínit, že sám Nejvyšší soud uznal, že k takovému rozhodnutí bylo možné dospět až po skončení války. Během války soud nebyl schopen (nebo ochoten) omezit prezidentovu moc. [Edelson 2013: 60]

Další důležité rozhodnutí Nejvyššího soudu v reakci na využití mimořádných pravomocí bylo vydáno v souvislosti s Druhou světovou válkou, kdy prezident Roosevelt nařídil internaci tisíců občanů s japonským původem. Nejvyšší soud toto nařízení označil za legitimní (a to jak v *Hirabayashi v. United States*, tak i v *Korematsu v. United States*) vzhledem k právě

¹¹ Soudní rozkaz (*writ*) nařizující předvedení osoby před soud, většinou za účelem rozhodnutí, zda je vězněna oprávněně.

probíhající válce. Obě tato rozhodnutí posílila prezidentovu moc, protože prezidentovi de facto povolila omezování občanských svobod určité skupiny lidí, pokud si to situace vyžádala. [O'Dell 2009: 44-45]

Opačný efekt mělo rozhodnutí Nejvyššího soudu v procesu *Youngstown Sheet & Tube Co. v. Sawyer*, ve kterém Soud prohlásil zabavení soukromého majetku prezidentem Harrym S. Trumanem (1952) za neústavní¹². Důležitou částí tohoto rozsudku bylo rozdělení prezidentských pravomocí v době krize, a to na pravomoci přímo či nepřímo delegované Kongresem, dále na pravomoci, u nichž prezident není schopen zjistit, jaký je postoj Kongresu, a nakonec na ty pravomoci, se kterými Kongres nesouhlasí. [O'Dell 2009: 47-48] Toto rozhodnutí jen zdůrazňuje, že prezident neexistuje ve vakuu, a jakožto součást systému je podroben kontrole jak ze strany Kongresu, tak soudů. [Edelson 2013: 114]

¹² Soud uvedl, že ani vrchní velitel ozbrojených sil v časech války nemá pravomoc zabavit soukromý majetek, aby zabránil zastavení produkce v důsledku pracovních sporů. [*Youngstown Sheet & Tube Company v. Sawyer* 343 U.S. 579 (1952)]

3. Rozsah a hranice mimořádných pravomocí

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, v současné době je ve Spojených státech v platnosti třicet různých stavů nouze. Každý z těchto mimořádných stavů aktivuje pravomoci ve více než 160 ustanoveních statutárního práva, několika prezidentských výnosů (*presidential executive order*) a dalších federálních ustanoveních (*federal regulations*). Díky tomu by prezident mohl omezit lidem či firmám přístup k jejich majetku, převzít kontrolu nad rozhlasovým vysíláním, televizními stanicemi, mobilními sítěmi a internetem nebo stanovit kontroly dodávek potravy. [Thornson 2013: 753-754]

Většina z mimořádných pravomocí, které má prezident k dispozici, ovšem není aktivně využívána. V souladu s platným zákonem (*National Emergencies Act*) jich může užívat vyhlášením stavu nouze nebo vydáním nařízení, které deklaruje, že prezident hodlá využívat pravomocí vztahujících se k určitému vyhlášenému stavu nouze. [Thornson 2013: 760] Následující kapitola se bude zabývat limity těchto mimořádných pravomocí, bude zde prozkoumán rozsah či možné omezení jejich využití hlavou výkonné moci, zvláště to, do jaké míry jich prezidenti využívali a jak úspěšné byly snahy o jejich omezování.

3.1 Doktrína jediného orgánu

V oblasti zahraniční politiky se legitimita využívání mimořádných pravomocí odvozuje z tzv. doktríny jediného orgánu (*Sole organ doctrine*). Tento koncept se objevuje už roku 1800 v projevu Johna Marshalla (budoucího soudce Nejvyššího soudu) na půdě Sněmovny reprezentantů. Marshall ve svém proslovu obhajoval právo prezidenta Johna Adamse (1797-1801) plnit požadavky mezinárodní smlouvy¹³. Označil ho za „jediného mluvčího (*sole organ*) národa v mezinárodních vztazích a jeho jediného reprezentanta ve vztahu k ostatním národům“. [Fisher 2007a: 140] Z kontextu tedy vyplývá, že Marshall považoval úřad prezidenta za jediný orgán, který mohl splnit podmínky smlouvy, neobhajoval ale jeho dominanci v zahraničněpolitických otázkách. [Edelson 2013: 65]

¹³ Prezident Adams na základě smlouvy s Velkou Británií (*Jay Treaty*) vydal obviněného muže. Jeho oponenti toto jednání kritizovali jako narušení konceptu o oddělení mocí a požadovali jeho odstranění z úřadu přesto, že zmíněná smlouva ustanovuje dohodu o vydání všech osob obviněných z vraždy či padělán. [Fisher 2007a: 140]

O více než sto let později se ovšem pozměnil původní význam této doktríny, a to v souvislosti s rozhodnutím soudu v případě Curtiss-Wright¹⁴ (1936). Je důležité podotknout, že samotný případ se nezabýval mimořádnými pravomocemi prezidenta, neboť prezident se neopíral o žádné inherentní pravomoci, ale vycházel ze společného rozhodnutí (*joint resolution*) obou komor Kongresu. [Fisher 2007a: 143] Konečné rozhodnutí soudu ale prezidentovi přisoudilo v oblasti mezinárodní politiky pravomoci, které nebyly delegovány Kongresem. [Fisher 2007a: 148] Soud uvedl, že prezident má „výhradní pravomoc jako jediný orgán federální vlády v oblasti zahraniční politiky“ [Edelson 2013: 65] Právě toto rozhodnutí je často citováno na obranu využívání mimořádných pravomocí prezidenta. Chápání úřadu prezidenta jako jediného orgánu v otázkách mezinárodních vztahů a národní bezpečnosti se zvláště prosadilo po útocích 9/11. [Fisher 2007a: 139]

3.2 Snaha o omezení pravomocí prezidenta

Nejvýraznější snahy o limitování prezidentských pravomocí je možné zaznamenat po odstoupení prezidenta Nixona (1969-1974) z úřadu. Richard Nixon byl zastáncem absolutní exekutivní moci. V souvislosti s aférou Watergate prohlásil, že žádný soud nemá právo nutit prezidenta k určitému jednání, což by v praxi stavělo prezidenta nad zákon, jelikož žádný soud by neměl moc omezit prezidentovo chování. Nejvyšší soud toto tvrzení jednohlasně odmítl. [Edelson 2013: 120] Době Nixonovy vlády se někdy přezdívá imperiální prezidentství (*imperial presidency*), tento termín poprvé ve své knize použil Arthur M. Schlesinger. Prezident obhajoval své nadměrné použití mimořádných pravomocí potřebou chránit národní bezpečnost, ale právě toto odhalilo některé z problémů teorie inherentních pravomocí. Hlavní otázkou bylo, jak má být hrozba národní bezpečnosti rozpoznána a kdo by ji měl určit. Dalším problémem, který s tím souvisel, bylo, jak moc rozsáhlé pravomoci by měly být prezidentovi svěřeny v případě takové hrozby. Podle Nixonova jednání by se mohlo zdát, že v případě rizika ohrožujícího národní bezpečnost by prezidentova moc byla absolutní, mohl by přijmout jakákoli opatření v zájmu obrany národa. [Edelson 2013: 119] Takovéto pojetí prezidentovy role ale nebylo všeobecně přijímáno a prakticky vzápětí bylo možné pozorovat snahy o omezení prezidentových mimořádných pravomocí.

¹⁴ Soud se zabýval tím, zda Kongres delegoval prezidentovi legislativní moc příliš obecně, když autorizoval prezidenta k vyhlášení zbrojního embarga v Jihoafrické republice. S tím souvisela další otázka, a to zda Kongres mohl delegovat legislativní pravomoci obecněji v oblasti zahraniční politiky oproti politice domácí. [Fisher 2007a: 143-144]

Po Nixonově rezignaci Kongres schválil několik zákonů omezujících pravomoci prezidenta – jako příklad je možné uvést War Powers Act, Foreign Intelligence Surveillance Act či Independent Counsel Act. Na jedné straně byly tyto zákony chápány jako důležitá opatření zabraňující prezidentovi v uzurpování větší moci, než mu náleží. Na druhé straně existovali jejich kritici, kteří je považovali za přílišné omezení exekutivní moci¹⁵ a prosazovali návrat k plnému rozsahu prezidentských pravomocí. Druhý zmíněný názor se prosadil hlavně až za Bushovy administrativy (2001-2009), a to především v souvislosti s tzv. *unitary executive theory* (viz dále). [Edelson 2013: 125-126]

3.3 Unitary executive theory

Název *unitary executive theory* označuje teorii, podle které je veškerá výkonná moc v rukou prezidenta, ten tudíž není v jejím užívání omezen Kongresem ani soudy. [Fisher 2007b: 10] Podle zastánců této teorie má prezident k dispozici všechnu moc danou Ústavou, a to explicitně, implicitně i inherentně, a jen on určuje rozsah a limity této moci. Jen sám prezident má tedy absolutní kontrolu nad exekutivou a ostatní složky vlády (ve smyslu *government* – neboli ostatní složky politické moci, nikoli *cabinet* – neboli vláda) nemohou do jeho jednání zasahovat. [Edelson 2013: 126]

Obhájci této teorie tvrdí, že její kořeny lze pozorovat už v Ústavě – tzv. *vesting clause* („výkonná moc přísluší prezidentovi Spojených států“). Zdůrazňují, že tato formulace neobsahuje žádná omezení (v porovnání s formulací použitou v článku I týkající se Kongresu – „veškerá zákonodárná moc *uvedená v Ústavě* náleží Kongresu Spojených států“), prezident má tudíž k dispozici veškerou výkonnou moc. Tuto moc nesdílí s jinými složkami federální vlády, je tudíž jednotná (*unitary*). Dalším vysvětlením pro tuto teorii by mohla být tzv. *take care clause* (prezident „pečuje o to, aby zákony byly svědomitě plněny“). Jedním z jejích možných výkladů je, že prezident sám může interpretovat Ústavu a odmítnout jiné výklady. [Edelson 2013: 126-127]

Kritici tohoto názoru tvrdí, že takto chápaná *unitary executive theory* narušuje systém brzd a protivah. Samotná představa inherentních pravomocí by mohla být považována za

¹⁵ Tento druhý pohled se objevil už v minority report (samostatná zpráva představená členy výboru, kteří nesouhlasí s většinovým rozhodnutím) Kongresového výboru zabývajícího se aférou Írán-Contra (1987). V té se tvrdilo, že prezident má inherentní pravomoci neregulovatelné Kongresem. [Edelson 2013: 125]

protiústavní. [Edelson 2013: 127] Přesto se s touto teorií pracuje stále častěji, zvláště po útoku na Světové obchodní centrum 9/11.

4. Využití mimořádných pravomocí

Přestože mimořádné pravomoci prezidenta výslovně nevycházejí z ústavy, v předchozích kapitolách bylo ukázáno, že existuje tradice posílených prezidentských pravomocí, zvláště v době války či krize, při obraně národa před povstáním nebo invazí. [Edelson 2013: 129] Po útoku na Světové obchodní centrum 11. září 2001¹⁶ se ale prosadila širší teorie prezidentských pravomocí, zvláště ve spojení s válkou proti terorismu (*War on Terror*), o které začal mluvit George W. Bush. Tato kapitola se soustředí právě na to, jak se využívání mimořádných pravomocí proměnilo po 9/11.

Předně by se dalo říci, že se rozšířila prezidentova moc válčit (*make war nikoli declare war*). V memorandu vypracovaném Johnem Yooem poté, co Kongres autorizoval vojenskou odpověď proti teroristům v Afghánistánu (*Authorization for Use of Military Force – AUMF*), Yoo došel k závěru, že prezident nepotřeboval povolení Kongresu k vyslání vojáků na obranu národa, protože rozhodnutí disponovat ozbrojenými složkami závisí jen na prezidentovi, tudíž Kongres nemá právo omezovat jeho pravomoci v této oblasti¹⁷. [Edelson 2013: 130 - 131]

4.1 Nepřátelští bojovníci

Ženevské úmluvy přijaté roku 1949 a ratifikované USA o šest let později poskytují návod na rozpoznání a zacházení s nepřátelskými bojovníky (*enemy combatants*). Váleční zajatci se těší určitému stupni ochrany, právu na lidské zacházení, ochraně před násilím, mučením či nátlakem, atd. Lidé, kteří nemají nárok na status válečného zajatce, nejsou plně pod ochranou Ženevských úmluv, to ovšem neznamena, že by jim nebyla poskytnuta žádná ochrana. [Edelson 2013: 145]

Válka proti teroru s sebou v tomto ohledu přinesla nečekané problémy, jelikož zadržení bojovníci podezřelí z terorismu nemohli být klasifikováni jako obvyklí váleční zajatci. Memorandum z listopadu 2001 došlo k závěru, že s podezřelými teroristy by se nemělo zacházet jako s válečnými zajatci a neměl by jim být umožněn přístup k civilním soudům. Prezident jako jediný měl pravomoc vytvořit institucionální procedury vedoucí k jejich

¹⁶ V reakci na to byl prezidentem Bushem vyhlášen stav národní nouze už tři dny poté, 14.9. [Relyea 2005: 1]

¹⁷ Mnoho takových memorand bylo vydáno Úřadem právního poradce (*Office of Legal Counsel*), které byly poté používány k ospravedlnění politik použitých ve válce proti teroru. [Edelson 2013: 130]

odsouzení před válečným tribunálem. Memorandum tedy obhajovalo prezidentovu moc držet teroristy ve vojenské jurisdikci. [Edelson 2013: 146-147] Ještě ten měsíc prezident Bush vydal vojenský rozkaz na zadržení a odsouzení cizích státních příslušníků (*non-citizens*) hlásících se k Al-Káidě, zapojených do mezinárodního terorismu či pomáhajících těmto osobám. [Fisher 2007b: 12]

Přestože cílem bylo vytvoření systému, který by postavil podezřelé teroristy před vojenské soudy, v praxi byl vytvořen systém vedoucí spíše k jejich věznění. Mnoho z podezřelých zůstalo vězněno roky bez přístupu k právnímu zástupci. Jejich rodiny se snažily bránit právní cestou – dva z těchto případů se dostaly až k Nejvyššímu soudu¹⁸, přičemž ani jedno rozhodnutí soudu sice nenařídilo propuštění vězňů, byla zde ale patrná snaha omezit prezidentovu pravomoc v této oblasti. [Edelson 2013: 158-159]

Za další pokus o omezení prezidentových pravomocí by mohlo být považováno rozhodnutí soudu v případě *Hamdan v. Rumsfeld*, kdy Nejvyšší soud prohlásil vojenské komise vytvořené prezidentem za porušující jak vojenské zákony USA, tak i Ženevské úmluvy. [Fisher 2007: 12-13]

4.2 Zacházení s vězni

Po zadržení podezřelých teroristů vyvstala otázka, jak s nimi dále naložit, protože jak bylo zmíněno v předchozí podkapitole, vytvořený systém vedl k věznění podezřelých na neurčitou dobu. Jedním z důvodů jejich dlouhodobého zadržení bylo získání informací, které by eventuelně mohly být použity k zabránění dalšímu útoku. Postupy vedoucí k získání těchto informací byly samotnou vládou označeny za posílené metody výslechu (*enhanced interrogation techniques*). Obhajoba pro použití těchto metod znovu vycházela z tajných memorand, jejichž závěrem bylo, že prezident má unilaterální pravomoc rozhodnout, které metody výslechu jsou ospravedlnitelné ve jménu ochrany národní bezpečnosti. [Edelson 2013: 205]

¹⁸ V prvním případě (*Rasul et al. v. Bush*) soud rozhodl, že cizinci zadrženi mimo území Spojených států a drženi na Guatanamu mají právo na habeas corpus, nemohli tedy být drženi neomezenou dobu bez přístupu k soudům. V druhém případě (*Hamdi v. Rumsfeld*) se jednalo o amerického občana zadrženého v Afghánistánu, v jehož případě se soud shodl, že má právo na nějaké soudní slyšení, nesouhlas panoval v tom, na jaké slyšení má právo. [Edelson 2013: 159-161]

Memorandum z ledna 2002 dospělo k závěru, že Ženevské úmluvy (jejichž součástí byl zákaz mučení a krutého nebo ponižujícího zacházení s válečnými zajatci, tak jako i ochrana těch, kteří na tento status nemají právo [Edelson 2013: 205]) se nevztahují na členy Al-Kaidy či Talibánu, protože tyto nestátní organizace (*non-State actor*) nemohou být ovlivněny mezinárodními dohodami zabývajícími se válkou. [Fisher 2007b: 15]

Ženevské úmluvy nejsou jediným dokumentem zavazující Spojené státy k humánnímu zacházení s vězni. Přijetí *War Crimes Act*¹⁹, stejně jako ratifikace Úmluvy OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání vedly k přijetí federální zákona proti mučení, jehož porušení je trestáno odnětím svobody nebo dokonce až trestem smrti. [Edelson 2013: 206]

Tento federální zákon byl analyzován v memorandu ze srpna 2002, které se zaměřovalo hlavně na možné stíhání vyšetřovatelů CIA podle tohoto zákona. Jeho závěrem bylo, že vyšetřovatelé nemohli být stíháni, pokud jednali na rozkaz prezidenta²⁰. [Edelson 2013: 210] Memorandum z dubna 2003 podepsané ministrem obrany Rumsfeldem (*Defense Secretary*) dokonce uvádí, že tento zákon se nevztahuje na zadržení a vyslýchání nepřátelských bojovníků dle nařízení prezidenta vzhledem k jeho pozici velitele ozbrojených sil. [Fisher 2007b: 15]

Zveřejnění těchto memorand na internetu mělo za následek částečné ustoupení Bílého domu v této záležitosti. Na tiskové konferenci poradce Bílého domu Gonzales oznámil, že memoranda budou podrobena přezkoumání a je možné jejich nahrazení²¹. Na konci roku 2004 bylo zveřejněno memorandum, podle kterého je mučení považováno za nepřijatelné jak z pohledu amerického práva a hodnot, tak i z pohledu mezinárodních norem. [Fisher 2007b: 16]

¹⁹ *The War Crimes Act* byl přijat roku 1996 ve shodě s Ženevskými úmluvami. Tento zákon ukládá trestní sankce osobám, které se dopustili určitých trestných činů podle válečného zákona. [Garcia 2009: 1]

²⁰ V memorandu se též psalo, že jednání vyšetřovatelů by bylo nezákonné jen v případě, že by způsobilo fyzickou bolest srovnatelnou s vážným zraněním (např. selháním orgánů) či dlouhodobou psychickou bolest trvající až roky. [Fisher 2005b: 15]

²¹ Na druhé straně Gonzales zmínil, že tato konference se netýkala aktivit CIA. Z tohoto pohledu se zdá, že Bílý dům měl v plánu zachovat dva postupy výslechu – jeden pro výslechy prováděné Ministerstvem obrany a druhý pro ty vedené CIA. [Fisher 2007b: 16]

4.3 National Security Agency (NSA)

V reakci na neoprávněné odposlechy prováděné za vlády Richarda Nixona byl Kongresem roku 1978 přijat zákon, který povoloval vládě legálně získávat informace v zájmu národní bezpečnosti a zároveň chránil právo na soukromí, tzv. *Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA)*²². Ve většině případů FISA vyžadovala získání povolení předtím, než mohlo být zahájeno elektronické sledování²³. Toto povolení bylo vydáno až po prokázání nějaké kriminální aktivity. Cílem tohoto zákona bylo, aby vláda už nemohla tajně sledovat své občany bez soudního příkazu. [Edelson 2013: 225-227]

Po útoku na Světové obchodní centrum 9/11 byl zřízen tajný program zaměřený na shromažďování informací, jeho cílem bylo získání přístupu ke komunikaci amerických občanů. Celý rozsah tohoto programu zůstává i nadále neznámý, některé informace byly zveřejněny prostřednictvím reportáží New York Times v roce 2005 a později také v odtajněných vládních zprávách a dokumentech. [Edelson 2013: 227]

National Security Agency byla prezidentem autorizována k zachycení mezinárodní komunikace s cílem získání informací, které by mohly pomoci zabránit budoucím útokům. Generální prokurátor byl požádán, aby zhodnotil a znovu autorizoval program každých čtyřicet pět dní, pokud existoval dostatečný důkaz o hrozbě teroristického útoku na půdě Spojených států. Úřad právního poradce (*Office of Legal Counsel*) spadající pod ministerstvo spravedlnosti (*Department of Justice*) zhodnotil informace získané tímto programem a poté doporučil generálnímu prokurátorovi, zda by měl program znovu povolit. Tato doporučení byla nejprve psána Johnem Yooem, po jeho odchodu z úřadu ostatní právníci vyjadřující se k této otázce vyslovili obavy o legálnost částí tohoto programu, což vedlo ke sporům mezi Ministerstvem spravedlnosti a Bílým domem. Prezident Bush nakonec souhlasil s úpravou či dokonce ukončením některých sledovacích aktivit. Memorandum z května 2004 následně dospělo k závěru, že právě Kongresem schválený *Autorization for the Use of Military Force (AUMF)* v září 2001 poskytoval právní autoritu zmíněnému tajnému sledovacímu programu, jelikož reflektoval jeho předpokládaný (implicitní) záměr povolit alespoň nějaký stupeň

²² Také byla vytvořena komise (*Church committee*) vyšetřující způsob, jakým vláda získávala informace. Její působení nebylo omezeno na dobu Nixonovi vlády. [Edelson 2013:225]

²³ Existovaly však tři výjimky. V prvním případě nebylo povolení potřeba, pokud se sledovala komunikace jen mezi cizími státními příslušníky (*foreign powers*). Dále bylo možné za mimořádné situace vyhlášené generálním prokurátorem (*Attorney general*) provádět sledování až po dobu sedmi dní. V posledním případě mohl prezident povolit sledování během 15 dnů od vyhlášení války Kongresem [Edelson 2013: 226]

neoprávněného sledování (*warrantless surveillance*) v souvislosti s použitím síly proti těm, kteří napadli Spojené státy. [Edelson 2013: 228-232]

Když se na konci roku 2005 v deníku New York Times objevil článek, že prezident Bush následně po útocích 9/11 autorizoval NSA, aby odposlouchávala Američany i jiné státní příslušníky na půdě USA, a to bez soudního povolení, prezident byl nucen přiznat, že povolil, v souladu s Ústavou a americkými zákony, aby NSA zachycovala mezinárodní komunikaci lidí s vazbami na Al-Kaidu a jiné teroristické organizace. V souvislosti se zákonem FISA generální prokurátor na tiskové konferenci prohlásil, že i když se Bushova administrativa nadále snažila získávat povolení od soudů vytvořených dle tohoto zákona, nebyla právně zavázána to dělat v každém případě, zvláště tehdy pokud jiný zákon poskytoval prezidentovi dodatečnou pravomoc. Tímto zákonem měl být právě Kongresem přijatý AUMF. [Fisher 2007b: 18]

Na začátku roku 2006 byla Úřadem právního poradce (*OLC*) vydána zpráva obhajující legálnost programu NSA. Tato zpráva uvedla, že aktivity NSA byly v souladu s prezidentovým postavením vrchního velitele ozbrojených sil (a pravomocemi, které z toho vyplývají). Prezident je, podle této zprávy, jediným orgánem národa (viz 3.1 doktrína jediného orgánu – *Sole organ doctrine*) v oblasti zahraniční politiky, který může provádět sledování nepřátelských sil bez povolení soudů, aby mohl získat informace, které by zabránily útokům na Spojené státy. Kongres přijetím AUMF uznal a doplnil prezidentovu pravomoc takto jednat. [Fisher 2007b: 18]

4.4 Mimořádné pravomoci za Obamovy administrativy

Kritici nadměrného využívání mimořádných pravomocí za Bushovy vlády doufali, že s příchodem nového prezidenta bude tato praxe omezena. Záhy po nástupu do funkce Barack Obama (2009 -) vzbudil naděje, že jejich očekávání budou splněna, v souvislosti s propuštěním vězňů z věznice Guantanamo. Byl vydán prezidentský výnos požadující přezkoumání důvodů zadržení všech vězňů, které mělo vést buď k jejich přemístění, propuštění či soudu. Věznice na Guantanamu měla být do roku uzavřena, ovšem nestalo se

tak²⁴. Důvodem byly podle vlády politické tlaky, které prezidentovi zabránily ve splnění svého slibu. Dalším prezidentským výnosem byla proto vytvořena komise (*Periodic Review Board*) přezkoumávající případy vězňů, kteří nadále zůstávali zadrženi. Jejím cílem bylo určit, zda jejich pokračující zadržení bylo nutné k ochraně před výraznou hrozbou ohrožující bezpečnost Spojených států²⁵. [Edelson 2013: 235-237]

Dále je také potřeba zmínit postavení Obamovy administrativy k problému státních tajemství (*state secrets privilege*)²⁶. Institut státního tajemství byl poprvé uznán Nejvyšším soudem roku 1953 v souvislosti s případem *United States v. Reynolds*. Žalující strana požadovala po federální vládě náhradu škod za smrt civilistů způsobenou pádem letadla *Air Force*. Žalobci požadovali přístup k oficiální zprávě o havárii a výpovědím členů posádky, jež havárii přežili, které ale vláda považovala za utajené, a proto je nechtěla vydat. Když se případ dostal k Nejvyššímu soudu, bylo rozhodnuto, že jen soud musí zvážit, zda utajené informace jsou pro stranu, která si je nárokuje, natolik nutné, aby musely být vydány. [Frost 2007: 1936-1937] Sám soud ovšem utajené informace k dispozici neměl, musel se spolehnout na prohlášení vlády, že požadované informace podléhají státnímu tajemství. Když byly dokumenty o několik desetiletí později odtajněny, neodhalily žádná státní tajemství. Vyšlo najevo, že za pád letadla mohla nedbalost vlády. [Edelson 2013: 246-247]

Od rozhodnutí soudu ve výše zmíněném procesu se tvrzení státního tajemství objevilo i v jiných soudních případech. Přestože tvrzení státního tajemství nemusí vést k zamítnutí celého případu, kritici tvrdí, že státní tajemství je federální vládou využíváno jako nástroj k utajení jejích aktivit, zvláště po útocích na Světové obchodní centrum 9/11.²⁷ [Edelson 2013: 247]

Před nástupem do funkce Barack Obama tuto praxi kritizoval, po svém zvolení se ale snažil využít institutu státních tajemství k zastavení případů spojených se sledovacím programem NSA i s mimořádným vydáváním osob (*extraordinary rendition*). V reakci na kritiku těchto

²⁴ Vláda uvedla, že ze zhruba 200 vězňů držených na Guantanamu počátkem roku 2010 má být 40 souzeno u soudu, asi 110 přemístěno a propuštěno a zbylých 50, kteří nemohli být odsouzeni ani propuštěni, má být vězněno na neurčitou dobu. [Edelson 2013:236]

²⁵ Kongres posléze přijal zákon (*National Defense Authorization Act – NDAA*), který ratifikoval tento proces. [Edelson 2013:238]

²⁶ Je třeba odlišit od *executive privilege*. *Executive privilege* umožňuje prezidentovi utajit určité informace, pokud by jejich odhalení narušilo fungování výkonné moci. Nevztahuje se ale na informace související s kriminálním vyšetřováním, jak bylo ukázáno u aféry Watergate. [https://www.law.cornell.edu/wex/executive_privilege (13.5.2015)]

²⁷ Bushova vláda využívala státních tajemství v případech spojených s mimořádným vydáváním osob (*extraordinary rendition*), což znamenalo, že zadrženi byli přemístěni do jiné země, aby mohli být vyslýcháni. [Fisher 2007b: 16-17]

činů Obamaova administrativa vyhlásila novou politiku týkající se využití státních tajemství. Memorandum generálního prokurátora mělo za cíl zvýšit důvěru veřejnosti v americkou vládu, zejména v to, že tvrzení státních tajemství bude u soudu využito jen v takových případech, které by znamenaly závažnou hrozbu národní bezpečnosti či mezinárodním vztahům. [Edelson 2013: 249] Podle této nové politiky bude státní tajemství uznáno jen v případě, že vládní agentura poskytne dostatečný důkaz, že utajení požadovaných informací je nezbytné pro ochranu národní bezpečnosti²⁸. Také má být zaveden víceúrovňový systém přezkoumání důležitosti utajení požadovaných informací. [Wells 2010: 640-641]

Přestože tyto nové postupy měly znamenat změnu dosavadní situace, v praxi Obamaova vláda pokračovala ve využívání státních tajemství v řadě případů. Jedním z nejvýznamnějších byl *Al-Aulaqi v. Obama*. Tento případ se týkal seznamu teroristů vytvořeného Obamaovou administrativou, kteří měli být chyceni, popřípadě zabiti (pokud jejich dopadení nebylo možné). Na seznamu se objevilo jméno americko-jemenského občana Al-Aulaqiho, jehož vláda považovala za velmi nebezpečného teroristu. Jeho otec proto podal žalobu s tím, že vláda neměla právo umístit jméno jeho syna na tento seznam bez obvinění, soudu nebo odsouzení. Vláda argumentovala tím, že i když byla existence seznamu známá veřejnosti, odhalení dalších informací by ohrozilo národní bezpečnost a nemůže tedy dodat potřebné důkazy související s případem (včetně důvodu, proč byl Al-Aulaqi pokládán za vysoce nebezpečnou hrozbu, a proto byl přidán na zmíněný seznam). Soud se přiklonil na stranu vlády a případ byl po několika měsících uzavřen. [Edelson 2013: 250-258]

Na konec je třeba se zmínit o Obamově unilaterálním využití ozbrojených sil v březnu 2011 v Libyi. V Libyi, stejně jako v okolních státech (v souvislosti s tzv. Arabským jarem), se konaly protesty proti dlouholeté vládě diktátora Muammara Kaddáfího. Kaddáfí se je sice snažil potlačit vojenskou silou, rebelové ale přesto získali kontrolu nad významnou částí země. Kvůli pokračujícím bojům, násilí na civilistech a vzniklé humanitární krizi byla Radou bezpečnosti OSN v Libyi vyhlášena bezletová zóna, stejná rezoluce povolovala členským státům vojenský zásah na ochranu civilistů. Prezident Obama posléze nařídil nálety, Kongres ovšem tento vojenský zásah neautorizoval. Úřad právního poradce (*Office of Legal Counsel*), opírající se zejména o minulá memoranda a předchozí jednání prezidentů v této oblasti, tento krok obhajoval s tím, že prezident má pravomoc podniknout vojenský zásah, pokud určí, že

²⁸ Vládní agentura musí vysvětlit povahu utajované informace, možnou škodu, kterou by způsobilo její odhalení a důvod, proč by tato škoda jejím prozračením vznikla. [Wells 2010: 640]

tento zásah je v národním zájmu a pokud Kongres tuto pravomoc výslovně neomezí. [Edelson 265-266]

Jak bylo v této kapitole ukázáno, po útocích na Světové obchodní centrum 9/11 se způsob využívání mimořádných pravomocí změnil. Dalo by se říci, že prezident Bush využíval mimořádných pravomocí ve větším rozsahu než jeho předchůdci, zvláště v souvislosti s obranou národní bezpečnosti ve válce proti teroru. I v této době se sice objevovaly snahy o omezení prezidentových mimořádných pravomocí, nebyly ale tak úspěšné jako v předchozích letech, kdy obava z přílišného využívání tohoto typu prezidentských pravomocí často vedla k přijetí zákonů, které mimořádné pravomoci buď limitovaly či je podrobily kontrole ze strany Kongresu (National Emergencies Act, International Emergency Economic Powers Act, War Powers Act, Foreign Intelligence Surveillance Act, etc.). Příchod Baracka Obamy do prezidentské funkce sice vzbudil naděje na změny ve využívání mimořádných pravomocí, v praxi ale situace zůstává spíše stejná.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala mimořádnými pravomocemi prezidenta Spojených států. Jak již bylo několikrát zmíněno, tyto pravomoci nepramení přímo z Ústavy, ale (jako součást inherentních pravomocí) prezident odvozuje jejich využití ze svého postavení představitele výkonné moci. Jejich problematický charakter z nich často činí předmět sporů mezi jednotlivými složkami vlády, protože narušují zabudovaný systém brzd a protivah.

V začátcích mé práce jsem se nejprve zabývala rozborem role prezidenta v americkém politickém systému a jeho pravomocí, které jsou zakotveny v Ústavě nebo delegovány Kongresem. Další část už se soustředila na postavení samotných mimořádných pravomocí v americkém politickém systému. Při bližším zkoumání lze zjistit, že mimořádné pravomoci mají ve Spojených státech dlouhou tradici; byly využívány prakticky od získání nezávislosti. Jejich vztah k ostatním složkám politického systému (zejména k soudům a Kongresu) ale nadále zůstává problematický. Dalo by se říci, že i když by prezidentovo nadměrné využívání mimořádných pravomocí mohlo narušovat systém brzd a protivah zabudovaný už v Ústavě, reakce Nejvyššího soudu a Kongresu na tuto praxi a jejich následná snaha o omezení svévolného využívání mimořádných pravomocí tuto teorii spíše popírají. Dokonce by bylo možné tvrdit, že právě přijímání zákonů regulujících prezidentovy mimořádné pravomoci poukazuje na funkčnost systému brzd a protivah (tak aby žádná ze složek moci nezískala převahu nad ostatními).

Následující kapitola byla věnována limitům mimořádných pravomocí. Zde bylo ukázáno, že i přes mnohé snahy o omezení mimořádných pravomocí (příkladem mohou být Kongresem přijaté zákony - National Emergencies Act, International Emergency Economic Powers Act, War Powers Act, Foreign Intelligence Surveillance Act, etc.), v posledních letech, zvláště v souvislosti s útoky 9/11 a následnou válkou proti teroru, získaly převahu teorie kladoucí důraz na silného prezidenta, který v rukou drží veškerou výkonnou moc a není při tom omezován Kongresem ani soudy (*unitary executive theory*).

Poslední část mé bakalářské práce pojednává o využití mimořádných pravomocí za vlády posledních dvou zvolených prezidentů – George W. Bushe a Baracka Obamy. I přesto, že někteří z předchozích prezidentů se snažili využívat rozsáhlých pravomocí (jako například Richard Nixon se svým *imperial presidency*), po útocích na Světové obchodní centrum 11.září 2001 se míra použití mimořádných pravomocí zvětšila. Zadržování podezřelých

teroristů na neurčitou dobu, nehumánní zacházení s vězni, tajné sledovací programy NSA nebo využívání institutu státních tajemství k zamítnutí celých soudních případů – toto všechno jsou jen některé z příkladů použití mimořádných prezidentských pravomocí v době války proti teroru, které by v předcházejících letech nejspíš nebyly možné.

Hypotéza, kterou jsem si na počátku své práce položila – a to, že po 9/11 můžeme pozorovat častější využívání prezidentských mimořádných pravomocí – se podle mého názoru potvrdila (viz kapitola čtyři). Na druhé straně druhá část mé hypotézy – tedy že tyto mimořádné prezidentské pravomoci jsou aplikovány především ve spojení s využitím vojenských složek (v souvislosti s prezidentovým postavením vrchního velitele ozbrojených sil) – není tak úplně přesná, jak bylo ukázáno ve stejné kapitole. Je sice pravda, že prezident k obhajobě využití mimořádných pravomocí používá právě svou pozici vrchního velitele ozbrojených sil zakotvenou v Ústavě – použití mimořádných pravomocí je v tomto smyslu viděno jako jeho povinnost bránit národní bezpečnost, na druhé straně ale jejich faktická aplikace není ve většině případů zcela vojenského rázu (výjimku může představovat vojenský zásah v Libyi nařízený prezidentem Obamou bez autorizace Kongresu).

Summary

This thesis focuses on the emergency powers of the president of the United States. As mentioned throughout this, these powers do not come from the Constitution but (as one of the inherent powers) the president justifies their use by his position as the head of the executive branch. It is because of their problematic nature that they often cause problems between the president and other branches of the government, that is to say the Congress and the Supreme Court. Their use is sometimes considered to be violating the system of checks and balances built into the Constitution.

In the beginnings of my thesis I focused mainly on describing the role of the president in the American political system along with the powers he has (given to him either by the Constitution or delegated by the Congress). Later by analyzing the emergency powers on its own, it became clear that the use of these powers has a longstanding tradition in the American politics since they were used practically from the independent creation of the republic. Their relation to the legislative and judicial power still remains difficult. Although the checks and balances could be disrupted by the use of emergency powers, I believe that the response of the Supreme Court and the Congress to this practice followed by the efforts to restrict the unlimited use of these powers shows the opposite

The third chapter covers the scale of the emergency powers. It has been shown that despite the efforts to control the use of presidential emergency powers (for example by passing the National Emergencies Act, International Emergency Economic Powers Act, War Powers Act, Foreign Intelligence Surveillance Act, etc.), in recent years, especially after the attacks on 9/11, we can see the dominance of theories that emphasize strong president that holds all the executive powers and is not limited by the Congress or the Courts (unitary executive theory).

The last part of this thesis focuses on the use of emergency powers during the Bush and Obama administration. Even though some of their predecessors tried to justify the use of extensive powers (like the imperial presidency of Richard Nixon), the way that emergency powers has been used after the attack on 9/11 has been unparalleled.

The hypothesis I asked at the beginning of this thesis – if after 9/11 there has been a change in the use of emergency powers in the way that they were used more than in previous years – has been confirmed in my opinion. However the answer to the second part of this hypothesis –

that those emergency powers were usually used in some military capacity (as a part of president's Commander-in-Chief powers) is more complicated. Although the president usually uses the Commander-in-Chief position to justify the use of emergency powers (in the sense that it is his duty to defend national security by any means necessary), their actual application however does not have entirely a military character (the exception being for example the airstrikes ordered by president Obama in Libya without the authorization of Congress).

Použitá literatura

Prameny :

Beacon Products Corp v. Reagan, 814 F2d 1(1st Cir. 1987)

GARCIA, Michael J. The War Crimes Act: Current Issues. In: *CRS Report for Congress*. [online] 2009. [cit. 2015-02-12] Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/intel/RL33662.pdf>

GRIMMET, Richard F. The War Powers Resolution: After Thirty Eight Years. In: *CRS Report for Congress*. [online] 2012. [cit. 2015-02-12] Dostupné z: <http://www.dtic.mil/get-tr-doc/pdf?Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf&AD=ADA569884>

RELYEA, Harold C. National Emergency Powers. In: *CRS report for Congress*. [online] 2007. [cit. 2015-02-01] Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/natsec/98-505.pdf>

RELYEA, Harold C. Terrorist Attacks and National Emergencies Act Declarations. In: *CRS report for Congress*. [online] 2005. [cit. 2015-05-05] Dostupné z: <http://fas.org/irp/crs/RS21017.pdf>

U.S. Congress, The National Emergencies Act (Public Law 94–412). Source Book: Legislative History, Texts, and Other Documents (1976)

Ústava USA

Youngstown Sheet & Tube Company v. Sawyer 343 U.S. 579 (1952)

Monografie:

EDELSON, Chris. Emergency presidential power: from the drafting of the Constitution to the War on Terror. Madison: The University of Wisconsin Press, 2013, xv, 359 s. ISBN 978-0-299-29530-1.

EDWARDS, George C a Stephen J WAYNE. Presidential leadership: politics and policy making. 8th ed., International ed. Boston: Wadsworth/Cengage Learning, c2010, xxv, 593 s. ISBN 978-0-495-80240-2.

RELYEA, Harold C. Brief History of Emergency Powers in the U.S.: A Working Paper. [online]. Washington : U.S. G.P.O., 1974, vi, 140 p [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015077941808;view=1up;seq=3>

SARTORI, Giovanni. Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků [online]. vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 238 s. ISBN 80-85850-94-x.

Periodická literatura:

FISHER, Louis. Invoking Inherent Powers: A primer. In: *Presidential Studies Quarterly* [online]. 2007b, no. 1, s. 1-22 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.loc.gov/law/help/usconlaw/pdf/Inherent-March07.pdf>

FISHER, Louis. The Law: Presidential Inherent Power: The „Sole Organ“ Doctrine. In: *Presidential Studies Quarterly* [online]. 2007a, no. 1, s. 139-152 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.loc.gov/law/help/usconlaw/pdf/SoleOrgan-March07.pdf>

FROST, Amanda. The State Secrets Privilege and Separation of Powers. In *Fordham Law Review* [online] 2007, vol. 75, issue 4, s. 1931-1964. [cit. 2015-05-05] Dostupné z: <http://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4246&context=flr>

O'DELL, Wesley. Executive Power in Times of Crisis: Presidential Action and Supreme Court Reaction. In: „*A Dialogue on Presidential Challenges and Leadership: Papers of the 2008-2009 Center Fellows*,“ *The Center for the Study of the Presidency and Congress*, 2009. [online]. 2009 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: http://www.academia.edu/1463498/Executive_Power_in_Times_of_Crisis_Presidential_Action_and_Supreme_Court_Reaction

THRONSON, Patrick A. Toward Comprehensive Reform of America's Emergency Law Regime. In: *University of Michigan Journal of Law Reform*. [online] 2013, vol. 46, issue 2, s. 737-787. [cit. 2015-02-05] Dostupné z: <http://repository.law.umich.edu/mjlr/vol46/iss2/19/>

VEČEŘ, Igor. Prezidentský ústavní systém v USA. In: *Aplikované právo* [online]. 2006, č. 2, s. 57-72 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/50.pdf>

WELLS, Christina E. State Secrets & Executive Accountability. In: *University of Missouri School of Law Scholarship Repository*. [online] 2010. [cit. 2015-05-05] Dostupné z: <http://scholarship.law.missouri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1389&context=facpubs>

Internetové zdroje :

Economic Authorities in National Emergencies: International Emergency Economic Powers Act [online] [cit. 2015-02-11] Dostupné z: <http://www.uchastings.edu/academics/faculty/facultybios/paul/classwebsite/docs/economicactionsoverview.pdf>

Executive privilege [online] [cit. 2015-05-13] https://www.law.cornell.edu/wex/executive_privilege

States of emergency [online] [cit. 2015-02-03] <http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/wp/2014/11/19/the-united-states-is-in-a-state-of-emergency-30-of-them-in-fact/>